

İZMİR AHISKA TÜRKLERİ DERNEĞİ BAŞKANI DR. İBRAHİM AGARA İLE MÜLÂKAT

Yusuf URAMALI

Sayın Agara, İzmir Ahıska Türkleri Derneği Kurucusu ve Dernek Başkanlığını yıllardır yapıyorsunuz. Faaliyetlerinizi yakından takip ediyoruz ve takdir ediyoruz. Ama özel hayatınız hakkında çok fazla bilgiye sahip değiliz. Bu hususta bilgi verir misiniz?

Benim hayatım 72 yıldır sürgün hayatı yaşayan Ahıska Türklerinin hayatının aynısıdır. Sürgünler, soykırımlar, ikinci sınıf vatandaşlık muamelesi... Yirmi yıl önce Türkiye'ye gelmem rağmen her yeni gelen aile gibi, ben de bazı sıkıntılar yaşıyorum. 1957 yılında anavatanımdan çok uzakta, sürgünde, Özbekistan'ın Taşkent şehrinde dünyaya geldim. Ailemin dördüncü çocuğuyum. Rahmetli annem Çınar Uruşan kızı Ahıska'nın *Görgisi-minde* köyünden, babam, Mihrali Binalioğlu, Ahıska'nın *Agara* köyündendi. Dedem Binali Bey Agaralı Ömer Faik Numanzade'nin çok samimî arkadaşıymış. Ömer Faik Bey, 1930'lu yıllarda babamı Ahıska'dan Gence'ye götürmüş, öğretmenlik eğitimi vermiş. 1941 yılında babam İkinci Dünya Savaşı'na alınmış, Almanlara karşı savaşmış. 1943 Kırım Sivastopol savaşında, sağ bacağına aldığı kurşun yaralarından üç ay askeri hastanede kalmış; 30 yaşlarında gazi olarak taburcu edilmiş. Ahıska'ya dönmüş. Bir sene sonra 1944'de Ahıska Türklerine yapılan sürgünde koltuk değnekleri yardımıyla, ailesiyle birlikte, hayvan vagonlarında Orta Asya'ya sürülmüş. Bir ay süren bu yolculukta, açlıktan, hastalıktan ve soğuktan binlerce insan vefat etmiş. Annem iki kız kardeşini, babam da babasını kaybetmiş. Sürgünde İlimdar ağabeyim dört yaşındaymış. Kendisi, sürgün zamanı ağlama, çığlık ve Rus askerlerinin silah seslerini hiç unutamadığını çok üşüdüğünü söylüyor. Eşim Dr. Mahide Hanım'la üniversitede tanıştık ve 1988 yılında evlendik. İki kızım var, biri doktor, diğeri öğretmen. Ailem, bütün çalışmalarım da bana destek olmaktadır. Bu bakımdan kendimi şanslı sayıyorum.

Sürgün bir ailenin çocuğu olarak tıp tahsili yapmak zor olmadı mı?

İlk, orta ve liseyi Taşkent'te bitirdim; Taşkent Tıp Fakültesini kazandım. Türk olarak üniversiteyi kazanmak için diğer yerli öğrencilerden daha başarılı olmak gerekiyordu. Senin kaderin, sana soru soran hocaların iki dudağı arasındaydı. İşte bu zor şartlarda okul kazandık. Babam gazi olduğu için vücuduna saplanmış kurşunlardan dolayı sık sık hastanelerde yatardı. Rahmetli annemle hastaneye giderdim. Bu da benim doktor olmamı tetiklemişti. Ben tıp fakültesi

dördüncü sınıftayken hem annemi hem babamı kaybettim. Doktor olarak beyaz önlük giydiğimi hiç göremediler. Bu çok ağırıma gitmişti. Anne ve babama doktorluk yapamadım ama halkıma hizmet ederek onların ruhlarını şad ettiğimi düşünüyorum.

Vatanımız Ahıska'ya dönüş konusundaki düşünceleriniz nedir?

Ahıska'yı, babam, annem ve yakınlarımla anlattıklarıyla biliyordum. Babam uzun süre Ahıska'ya dönmek için mücadele vermiş, öncülük yapmış birisiydi. Biz küçükken, evimizde sık sık toplantılar yapılırdı. Hatta bir toplantı sonrasında sabah anneme, "Ben bugün okula gitmeyeceğim çünkü biz Ahıska'ya gidiyorduk." demişim. Aradan bunca yıl geçmesine rağmen o vatan sevgisini hiçbir zaman kaybetmedik. Ahıska vatandır, insan vatanından vazgeçmez. Ben de hiçbir zaman Ahıska'dan vazgeçmem. Ahıskalılar **15 Kasım 1944** tarihinde Türk kimliğiyle sürülmüşlerdi; bugün de Türk kimliğimizle Ahıska'ya dönmeliyiz. Bazen soruyorlar, "Dönüş izni çıkarsa kaç kişi geri dönmek ister?" diye. Sayı önemli değil, önemli olan bu davamızı kazanmak, elimizden gasp edilen hakkımızı almak, Türk toplumuna yapılan insanlık suçunu gün yüzüne çıkarmaktır. Hak ve hukukumuzun iade edilmesi her şeyden önemlidir.

"Fergana faciası" olarak andığımız hadiseler nasıl başladı ve niçin oldu?

4 Mayıs 1989 günü Özbekistan *Fergana*'da bir pazar yerinde iki kişi arasında olay çıkmış ve büyümüştür. Bu olayın senaryosu Rus gizli servisi tarafından bir sene önce hazırlanmış, ancak uygulamada geç kalınmıştı. Rusya'nın terk edilmiş köylerinde insan gücüne ihtiyaç vardı, buralara birilerinin getirilip yerleştirilmesi gerekiyordu. Ahıskalılar sahipsiz, vatansız bir toplum olduğundan buralara yerleştirilip, Rusya'nın tarım ve hayvancılığına katkıda bulunacakları hesaplanmıştı. KGB tarafından Özbekler ve Türklerin arasındaki kardeşliği bozmak amaçlanmıştı ve bu gerçekleştirildi. Özbekler tarafından yüzden fazla insan vahşice öldürüldü, on binden fazla ev yağmalandı ve yakıldı, yüz bine yakın insan ikinci bir soykırıma maruz bırakıldı. Kendi dilinden, dininden ve soyundan olan Ahıska Türkleri, Özbeklerden kaçarak Rus askerlerin himayesine sığındılar. Savaş uçaklarıyla Rus devletinin bir sene önce hazırladıkları Rusya'nın köy evlerine

yerleştirildi ve nihayet KGB senaryosu gerçekleşti. Rusya kurtarıcı, Özbekler Türk düşmanı pozisyonuna geçmişti! Böylelikle Ahıskalıların bir araya gelmeleri zorlaştı. Bu olaylar, vatana dönüş davamıza büyük zarar verdi. Çünkü o zamana kadar vatana dönüş için çeşitli organizasyonlar yapan halkımız, canının derdine düşürüldü ve darmadağın oldu.

Siz Türkiye'ye ne zaman geldiniz?

Ahıskalılar dünyanın birkaç ülkesine dağıldı. Ahıska'ya dönüş davasını eskisi gibi sürdürmek mümkün olmadı. Fergana olaylarından sonra Ahıska Türkleri Türkiye gündemine geldi. TBMM 02.07.1992 tarih ve 3835 sayılı *Ahıska Türklerinin Türkiye'ye Kabulü ve İskâmına Dair Kanun*'u kabul etti. 1993'te Moskova Büyükelçiliğine Türkiye'ye göç etmek istiyoruz diye dilekçelerimizi verdik. 1994 Kasım ayında da ailemle birlikte İzmir'e göç ettik.

Türkiye'de ne gibi problemlerle karşılaştınız?

Bizim için en büyük problem Türkiye'nin Ahıska Türklerinden haberi olmadığını, Yunus Zeyrek'in Ahıska Türkleriyle ilgili yazıları hariç hiçbir yazının olmadığını öğrendik. Bize, "Siz Türk müsünüz?" veya "Müslüman mısınız? Orası iyi değil miydi, neden geldiniz? Ahıska, Alaska mı?" gibi saçma sorular sorulunca hayal kırıklığına uğradık. Fakat bizim Türkiye sevgimiz her şeyin üstündeydi. Kızmadan, kırılmadan, isyan etmeden hakkımızı aradık. Her vesileyle kendimizi tanıtmaya çalıştık.

Türkiye'den ne bekliyorsunuz?

Biz Ahıska Türkleri, büyük Türk milletinin bir parçasıyız; Türkiye'de bize *yabancı* muamelesi yapılmamalıdır. Bir Ahıskalı Türkiye'ye geliyorsa, vatanım, bayrağım, memleketim diye geliyor. Ahıskalıları beş on yıl bekleterek vatandaşlık verilmesi yanlıştır. Eski Sovyet topraklarında yaşamış, 1990'lı yıllardan sonra kendi ülkelerine göç eden Yahudiler, İsrail'de; Almanlar Almanya'da, Rumlar Yunanistan'da hüsnü kabul görürken bizim *öteki* muamelesi görmemiz çok inciticidir. TBMM'nin 1992'de çıkardığı kanun, Ahıska Türklerine çifte vatandaşlık statüsü verilmesinden bahsediyor. Fakat nedense bu kanun hatıra getirilmiyor. Unutmamalı ki Ahıska Türkleri, sadece Türk oldukları ve Türkiye sınırında yaşadıkları için bu kadar zulme maruz kaldılar. TBMM'nin Ahıska Türklerine yapılanları bir *soykırım* olarak kabul etmesini istiyoruz.

Dernek faaliyetlerinizle ilgili bilgi verir misiniz?

İzmir'de 2001 yılında İzmir Ahıska Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneğini kurduk. Amacımız, İzmir'e göç etmiş Ahıskalı aileleri bir araya toplamak, sorun-

larını gerekli mercilere bildirerek çözümüne yardımcı olmak, Türkiye dışındaki hemşehrilerimizin problemlerini Türkiye gündemine getirmek, Ahıska'ya dönmek isteyen ailelerin sesi olmaktır. 1994 yılından sonra Türkiye'ye göç eden ailelerin vatandaşlık, diploma denkliği, emeklilik hakları ve barınma sorunlarının çözülmesi için çaba gösteriyoruz. İzmir'de 568 daireden meydana gelen Ahıska Evleri Sitesinin yapılmasını sağladık. Bu sitenin girişinde *Ahıska Türkleri Sürgün Abidesi* diktik. 24 derslikli Ahıska ilk ve ortaokulu, Ahıska Evleri Kültür Merkezi, Ahıska alışveriş merkezi de bizim gayretlerimiz sonucu hayata geçirilmiştir. İstiyoruz ki gençlerimiz ve sonraki nesillerimiz, bizim kim olduğumuzu bilsin ve unutmasın. Konutlarımızın yapılması için TOKİ'ye ilk müracaat, 2004 yılında başkanlığını Yunus Zeyrek'in yaptığı *Uluslararası Ahıska Türk Dernekleri Federasyonu* tarafından yapılmıştır. Bunu da hiçbir zaman unutmayacağız.

DATÜB'ün faaliyetleri hakkında neler söylersiniz?

Derneğimiz, 2010 yılından beri DATÜB üyesidir. DATÜB, dünyadaki Ahıska Türklerine ait derneklerin tamamına yakın kısmını çatısı altında toplamıştır. Faaliyetlerini aktif bir şekilde sürdürmektedir. Ukrayna'dan 667 ailenin göçünü sağlamıştır. Türkiye'deki vatandaşlık ve diğer sorunların çözümü için devlet büyükleriyle görüşmeler yapmaktadır. Umarız en kısa zamanda sonuç alırız. DATÜB'ün bundan sonraki faaliyetlerinde de başarılı olmasını arzu ediyoruz.

İlâve etmek istediğiniz bir husus var mı?

Yunus Zeyrek Hocamız, halkımız için asıl mücadeleyi neredeyse tek başına vermektedir. Türkiye'de Ahıska Türklerinin tanıtımı uğrunda verdiği konferanslar, yaptığı toplantılar, yazdığı kitaplar, radyo ve televizyon programları ve tabii ki çıkarmakta olduğu *Bizim Ahıska* dergisiyle Ahıska Türklerinin mazide yaşadıklarını, bütün kültür değerlerini tanıttığı; problemlerini dile getiriyor ve geleceğe ışık tutuyor. Onun bu çabasını ve başarılarını hepimiz takdir ediyoruz. Halkım adına kendisine şükranlarımı sunuyorum.